

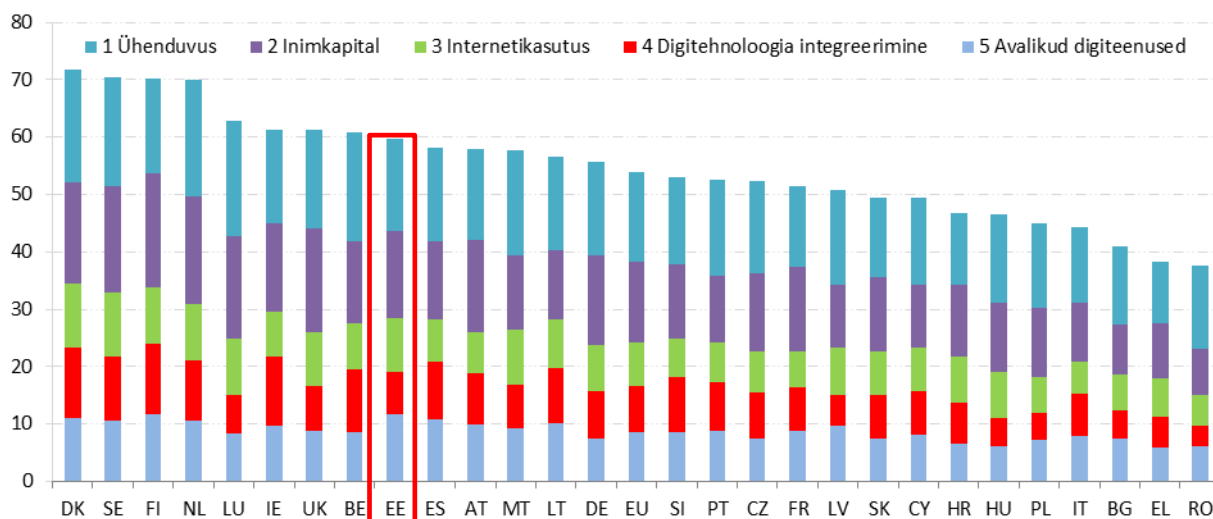
2018. aasta digitaalmajanduse ja -ühiskonna indeks (DESI)¹, Eesti riigiaruanne

DESI aruandes antakse ülevaade liikmesriikide edusammudest digiteerimisel. Aruanne on jagatud viieks peatükiks:

1 Ühenduvus	Püsivõrgu lairibaühendus, mobiilne lairibaühendus ja hinnad
2 Inimkapital	Internetikasutus, digitaalsed baasoskused ja erioskused
3 Internetikasutus	Sisu, side ja veebitehingute kasutamine kodanike seas
4 Digitehnoloogia integreerimine	Ettevõtluse digiteerimine ja e-kaubandus
5 Avalikud digiteenused	E-valitsus ja e-tervis

DESI arvutused eelmiste aastate kohta tehti kõikide riikide osas uuesti, et võtta arvesse pisimuudatusi näitajate valikus ja näitajate lähteandmete parandusi. Seetõttu võivad riikide hinded ja kohad eelmises väljaandes avaldatust erineda. Lisateavet leiate DESI meetodilisest märkusest veebisaidil <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

Koht 2018. aasta digitaalmajanduse ja -ühiskonna indeksi (DESI) järgi

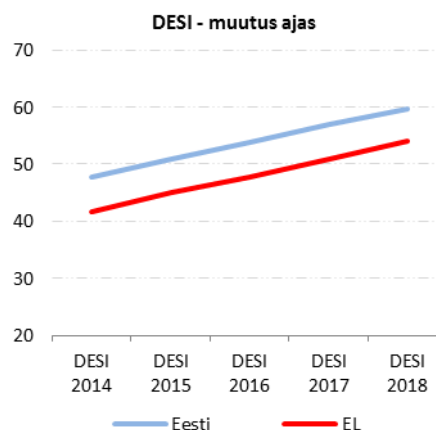
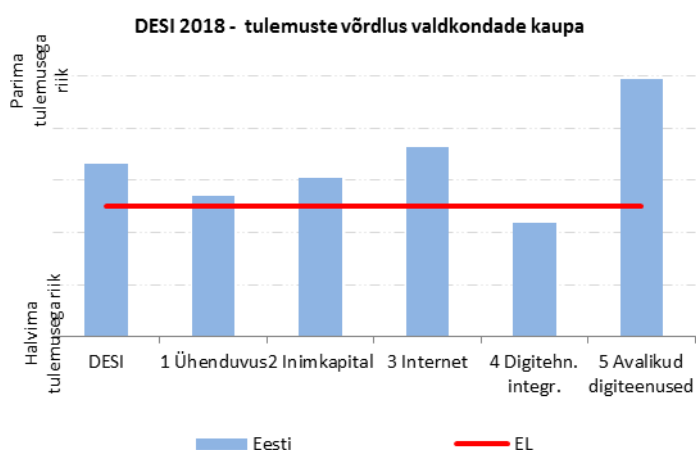
¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

	Eesti		Klaster	EL
	koht	tulemus	tulemus	tulemus
DESI 2018	9	59,7	64,0	54,0
DESI 2017	8	57,0	61,2	50,8

Eesti on ELi 28 liikmesriigi seas 9. kohal. Viimase aasta jooksul tehti mõningaid edusamme, kuid nende tempo oli ELi keskmisega võrreldes aeglasem. Nagu juba mitmel varasemal aastal, on Eesti digitaalsete avalike teenuste osas Euroopa liider. Eestlased on oskuslikud digitehnoloogia kasutajad ning tarbivad agaralt erinevaid internetiteenuseid. Ühenduvusega seoses tuleb märkida, et püsivõrgu lairibaühenduse leviala on väga väike (osaliselt kompenseerib seda mobiilse lairibaühenduse leviala), sama kehtib ülikiire lairibaühenduse kasutuselevõtu suhtes. Eesti majanduse peamine väljakutse on jätkuvalt ettevõtlike digiteerimine.

Eesti kuulub hästi toimivate riikide rühma².

Praeguses Eesti infoühiskonna arengukavas³ on sätestatud üldeesmärk „panustada mainitud sihtide [suurem majanduskasv ja heaolu ning rohkem töökohti] saavutamisse IKT kasutuselevõtu ja uudsete lahenduste väljatöötamist toetava keskkonna loomise kaudu“. Arengukavas on esitatud visioon, põhimõtted, alleesmärgid ja meetmed koos sihtide, näitajate ja tegevustega. Strateegia rakendamist Eestis juhib peaministri eestvedamisel e-Eesti nõukogu.

² Hästi toimivad riigid on Taani, Soome, Rootsi, Madalmaad, Belgia, Ühendkuningriik, Iirimaa, Luksemburg ja Eesti.

³ https://www.mkm.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/eesti_infouhiskonna_arengukava.pdf

1 Ühenduvus

1 Ühenduvus	Eesti		Klaster	EL
	koht	tulemus	tulemus	tulemus
DESI 2018	15	64,1	71,9	62,6
DESI 2017	10	62,1	67,9	58,5

	Eesti				EL
	DESI 2018 väärtus	koht	DESI 2017 väärtus	koht	DESI 2018 väärtus
1a1 Püsivõrgu lairibaühenduse leviala % kodumajapidamistest	89 % ↓	25	91 %	25	97 %
1a2 Püsivõrgu lairibaühenduse kasutuselevõtt % kodumajapidamistest	78 % ↑	9	77 %	8	75 %
1b1 4G mobiilside leviala % kodumajapidamistest (operaatorite keskmine)	96 % ↑	14	94 %	8	91 %
1b2 Mobiilse lairibaühenduse kasutuselevõtt Liitumislepinguid 100 inimese kohta	125 ↑	5	116	4	90
1c1 Kiire lairibaühenduse (järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrgu) leviala % kodumajapidamistest, kes kasutavad programme VDSL, FTTP või Docsis 3.0	80 % ↑	19	79 %	17	80 %
1c2 Kiire lairibaühenduse kasutuselevõtt % liitumislepingutest >= 30 Mbit/s	29 % ↑	19	24 %	19	33 %
1d1 Ülikiire lairibaühenduse leviala % kodumajapidamistest, kes kasutavad programme FTTP või Docsis 3.0	71 %	16	–		58 %
1d2 Ülikiire lairibaühenduse kasutuselevõtt % liitumislepingutest >= 100 Mbit/s	9,0 % ↑	22	6,6 %	21	15,4 %
1e1 Lairibaühenduse hinnaindeks Punktid (0–100)	85 ↑	17	83	18	87

Ühenduvuse üldtulemusega 64,1 punkti Eesti edusamme ei teinud ja langes 2017. aastaga võrreldes mõne koha võrra ning asub praegu ELi riikide hulgas 15. kohal.

Eesti jääb jätkuvalt maha püsivõrgu lairibaühenduse leviala osas (89 %), seda peamiselt vähese kaetuse tõttu maapiirkondades. Mõningane püsivõrgu lairibaühenduse leviala vähenemine tuleneb peamiselt vananenud CDMA 450 tehnoloogiat kasutanud traadita raadiosidevõrgu sulgemisest. Nende püsiraadiovõrkude asemel võetakse kasutusele mobiilivõrgu andmeteenused.

On märkimisväärne, et enamikul Eesti kodumajapidamistel, kes on kaetud järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrguga, on juurdepääs kiirustele 100 Mbp/s või rohkem. Ülikiire leviala ületab Eestis tõepoolest ELi keskmist 13 protsendipunkti võrra. Selliste kiirete võrkude kasutuselevõtt on siiski aeglane ja jääb alla ELi keskmise.

Seevastu on Eesti saavutanud häid tulemusi mobiilse lairibaühenduse leviala laiendamisel: 4G mobiilside on kättesaadav 96 % elanikkonnast ning Eesti on esirinnas mobiilse lairibaühenduse kasutuselevõtu osas (125 liitumislepingut 100 inimese kohta).

Riik on võtnud eesmärgiks pakkuda kõigile elanikele üle 30 Mbp/s internetiühendust ja saavutada 2020. aastaks vähemalt 60 % kodumajapidamiste liitumine kiirustel 2018. aasta digitaalrajanduse ja -ühiskonna indeks, ülevaade Eesti kohta

üle 100 Mbp/s. Riigi reguleeriv asutus Eesti Tehnilise Järelevalve Amet koostas veebisaidi www.netikaart.ee, millelt leiab teavet püsi- ja mobiilsideühenduse võimaluste kohta kodumajapidamiste tasandil. Kõnealune veebisait avati avalikkusele 2017. aasta oktoobris.

Üks peamisi meetmeid riiklike eesmärkide saavutamisel on 2009. aastal Eesti majandus- ja kommunikatsiooniministeriumi poolt algatatud „Eesti lairiba baasvõrgu“ (EstWin) projekt. Projekti eesmärk on ehitada maapiirkondades ja vähem kui 10 000 elanikuga asulates kokku 6600 km optilise kaabli (tagasiühenduse) võrke. Projekt hõlmab piirkondi, kus optilised võrgud puuduvad ja operaatorid ei kavanda nende rajamist. Projekti eesmärk on, et 2020. aastaks peaks 98 % kõigist Eesti kodumajapidamistest, ettevõtetest ja asutustest asuma EstWini võrgust maksimaalselt 1,5 km kaugusel ning kõik olemasolevad sõlmpunktid peaksid olema ühendatud põhivõrku. Kõnealused võrgud rajatakse mittetulundusühenduste poolt, kes peavad pakkuma võrdsetel tingimustel hulgimüügitasandi juurdepääsu kõigile operaatoritele ja ametiasutustele. Ligikaudu 85 % projekti maksumusest rahastab Euroopa Regionaalarengu Fond, ülejäänud 15 % võrgu ehituskuludest kaasrahastavad tagasiühenduse võrkude operaatorid.

2017. aasta lõpuks oli kasutusele võetud 5300 km ulatuses tagasiühenduse võrke, millega oli ühendatud ligikaudu 1700 sõlmpunkti, millest 500 asuvad kohalikele omavalitsustele kuuluvates hoonetes (koolid, raamatukogud jne). Enamik ülejäänud mahust ehitatakse välja 2018. aastal. Eesti valitsus kavatses 2018. aastal korraldada avaliku pakkumise kliendiliinide juurdepääsude rajaja leidmiseks piirkondades, kus puuduvad järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrgud, ning koostab praegu pakkumise tingimusi. Valitsus loob kõnealuse projekti teostamiseks 20 miljoni euro suuruse eelarvega tugimehhanismi.

Eesti on mobiilse leviala ja kasutuselevõtu esirinnas. Eesti jätkas 2017. aastal 4G leviala laiendamist ning kuulub selles valdkonnas ELi juhtriikide hulka. Eestil on head tulemused ette näidata ka ülikiire lairibaühenduse leviala osas. Sellise ulatusliku kättesaadavuse tõttu võiksid nõudlust stimuleerivad meetmed ja konkurentsivõimelisemad hinnad selle kasutuselevõttu parandada.

Lairibaühenduste maapiirkondades kasutuselevõtt edeneb Eestis jätkuvalt aeglaselt. EstWini projekti edukas lõpuleviimine on seetõttu väga oluline. Lisaks sellele annab järgmiste aastate jooksul teostatav kliendiliini projekt võimaluse parandada ühenduvust ka riigi kaugemates piirkondades.

2 Inimkapital

2 Inimkapital	Eesti		Klaster	EL
	koht	tulemus	tulemus	tulemus
DESI 2018	10	61,4	70,7	56,5
DESI 2017	9	58,0	69,4	54,6

	Eesti		Eesti		EL
	DESI 2018	koht	DESI 2017	koht	DESI 2018
	väärtus		väärtus		väärtus
2a1 Internetikasutajad % inimestest	86 %	↑	85 %	8	81 %
	2017		2016		2017
2a2 Vähemalt digitaalsed baasoskused % inimestest	60 %	→	60 %	10	57 %
	2017		2016		2017
2b1 IKT spetsialistid % inimestest	5,3 %	↑	4,4 %	6	3,7 %
	2016		2015		2016
2b2 Loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika eriala lõpetanud⁴ 1000 inimese kohta (vanuses 20–29)	12,8	↓	13,5	25	19,1
	2015 või 2016		2014		2015

Eesti teeb inimkapitali valdkonnas edusamme. Eesti on 10. kohal ja tulemused ületavad ELi keskmist. Nii internetikasutajate arv kui ka vähemalt digitaalsete baasoskustega inimeste osakaal on jätkuvalt stabiilne ja kõrgemal tasemel kui EL 28 keskmine. Vähemalt digitaalsete baasoskustega inimeste osakaal on kõrgem töötavate inimeste (67,8 %) ja linnapiirkonna elanike hulgas (66 %) ning madalam töötute (53,5 %) ja maapiirkondade elanike hulgas (56,4 %).

Eesti mõistab digitaaloskuste tähtsust konkurentsivõime ja majanduskasvu tagamisel ning nende oskuste arendamine on üks Eesti infoühiskonna arengukava 2020 ja Eesti elukestva õppe strateegia 2020 poliitilisi prioriteete. Täpsemalt öeldes täiendavad internetiteenuste väga head kättesaadavust jõupingutused elanike digitaaloskuste parandamiseks. Selle tulemusena on Eesti üks väheseid riike, kus puudub selles valdkonnas sooline ebavõrdsus ning sageli ebasoodsas olukorras olevad rühmad ei ole digitaalse tõrjutuse suhtes niivõrd haavatavad. Vähemalt digitaalsete baasoskustega inimeste osakaal on vähem haritud inimeste osas ELi keskmisega võrreldes peaaegu kaks korda kõrgem (58,5 %, ELi keskmine 30,8 %), see on ka kõrgem ebasoodsas olukorras olevate inimeste (44,2 %, ELi keskmine 40 %), töötute (53,5 %, ELi keskmine 44,8 %) ja maapiirkondade elanike hulgas (56,4 %, ELi keskmine 49,3 %).

IKT-spetsialistide osakaal protsendina tööjõust (5,3 %) on oluliselt üle ELi keskmise, Eesti asub selles pingereas praegu 3. kohal. Ülikoolide teaduse ja tehnoloogia erialade lõpetajate arv, mis hõlmab ka teisi tehnilisi erialasid peale IKT, on alla ELi keskmise ja langus aja jooksul jätkub (praegu 25. koht).

⁴ DESI 2018 raames kasutati kõige uuemaid andmeid. Võib sõltuvalt liikmesriigist viidata 2016. või 2015. aastale. Kajastub DESI 2018 kohas. Eurostat on varasemaid andmeid ajakohastanud.

Eesti elukestva õppe strateegia 2020 üks viiest prioriteedist on „Digipööre elukestvas õppes“, mis hõlmab mitut strateegia raames ellu viidavat tegevust. Valitsus toetab üldharidust ja kutsekoole, eesmärgiga tihendada koolidevahelist koostööd ja parimate tavade vahetust, et muuta õppimine praktilisemaks ja kaasaegsemaks. Haridus- ja Teadusministeerium toetab Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutuse kaudu põhikoole digiseadmete ostmisel.

Digivahendite abil tundide korraldamist ja oskuste arendamist käsitlevad põhikoolide digiplaanid avaldati sügisel. Kõnealustes plaanides kaardistatakse, kuidas oleks võimalik tundide läbiviimist digiseadmete abil parandada ning õpetajate ja õpilaste digioskusi arendada. Selliste plaanide avaldamine võimaldab koolidel jagada parimaid tavasid ning leida digivahendite kasutamisele õpingute toetamisel kõige arukamad lahendused (vt „Areng õppeaastal 2017/2018“).

Õppeaastal 2017/2018 korraldatakse esimest korda kutsekoolide 9. ja 12. klassi õpilastele digipädevuste eksam. Sellega rõhutatakse õpilaste digioskuste ja -pädevuste arendamise olulisust, ning see on järg 2014. aasta otsusele lisada digipädevused õppekavaülese ainenena riiklikesse õppekavadesse. Eksamitulemuste analüüs aitab koolidel õpilaste digipädevusi arendada.

Eesti mõistab kodanike digioskuste edendamise olulisust, mis on kaasava tööturu, suurema tootlikkuse ja kestliku majanduskasvu eeltingimuseks. 2017. aastal rakendati ellu kaks otseselt kirjeldatud eesmärgi saavutamisele suunatud projekti. E-kogukonna projekt, mille eesmärk on välja töötada kohalikes raamatukogudes tegutsev koolituskeskuste võrgustik. Kolme aasta jooksul koolitatakse välja enam kui 1000 raamatukogutöötajat ning neile antakse koolitusmaterjalid, mis käsitlevad baastehnoloogiat, e-teenuseid, sotsiaalmeediat, küberturvalisust jne. DigiABC projekt, mis keskendub töötlevas tööstuses töötavatele inimestele ning mille raames antakse digioskuste baaskoolitust, et tõsta nende usaldust tehnoloogia vastu.

3 Internetikasutus

3 Internetikasutus	Eesti		Klaster	EL
	koht	tulemus	tulemus	tulemus
DESI 2018	8	61,6	63,4	50,5
DESI 2017	6	60,0	60,5	47,5

	Eesti				EL
	DESI 2018		DESI 2017		DESI 2018
	väärtus	koht	väärtus	koht	väärtus
3a1 Uudised % inimestest, kes kasutas viimase 3 kuu jooksul internetti	90 % ↑	5	89 %	3	72 %
	2017		2016		2017
3a2 Muusika, videod ja mängud % inimestest, kes kasutas viimase 3 kuu jooksul internetti	84 %	9	84 %	9	78 %
	2016		2016		2016
3a3 Tellitavad videoteenused % inimestest, kes kasutas viimase 3 kuu jooksul internetti	24 %	9	24 %	9	21 %
	2016		2016		2016
3b1 Videokõned % inimestest, kes kasutas viimase 3 kuu jooksul internetti	50 % ↑	15	47 %	12	46 %
	2017		2016		2017
3b2 Sotsiaalvõrgustikud % inimestest, kes kasutas viimase 3 kuu jooksul internetti	68 % ↑	20	66 %	20	65 %
	2017		2016		2017
3c1 Pangandus % inimestest, kes kasutas viimase 3 kuu jooksul internetti	90 % →	4	90 %	4	61 %
	2017		2016		2017
3c2 Ostlemine % internetikasutajatest (eelmisel aastal)	65 % ↑	12	64 %	13	68 %
	2017		2016		2017

Võrreldes ELi keskmisega on eestlased väga aktiivsed internetiteenuste kasutajad. Eestlaste seas on laialdaselt levinud internetipanga kasutamine (90 %), mida näitab 29 punkti võrra kõrgem tulemus kui ELi keskmine. Samuti tarbitakse ulatuslikult eri internetiteenuseid nagu uudised, tellitavad videoteenused, muusika ja mängud. Samuti suurenes eelmisel aastal internetikasutajate hulgas veebis ostlevate inimeste osakaal ning see on ELi keskmisega võrreldaval tasemel.

4 Digitehnoloogia integreerimine

4 Digitehnoloogia integreerimine	Eesti		Klaster	EL
	koht	tulemus	tulemus	tulemus
DESI 2018	19	37,1	47,0	40,1
DESI 2017	20	31,6	44,0	36,7

	Eesti				EL
	DESI 2018		DESI 2017		DESI 2018
	väärtus	koht	väärtus	koht	väärtus
4a1 Elektrooniline teabejagamine % ettevõtetest	28 % ↑	21	22 %	23	34 %
	2017		2015		2017
4a2 Raadiosagedustuvastus % ettevõtetest	4,4 % ↑	17	2,7 %	25	4,2 %
	2017		2014		2017
4a3 Sotsiaalmeedia % ettevõtetest	13 % ↑	24	12 %	23	21 %
	2017		2016		2017
4a4 E-arded % ettevõtetest	19,7 % ↑	10	18,5 %	12	–
	2017		2016		2017
4a5 Pilveteenused % ettevõtetest	–		16,5 %	8	–
	2017		2016		2017
4b1 Internetis kaupu või teenuseid müüvad VKEd % VKEdest	15,4 % ↑	17	15,3 %	16	17,2 %
	2017		2016		2017
4b2 E-kaubanduse käive % VKEde käibest	11,4 % ↑	10	10,7 %	8	10,3 %
	2017		2016		2017
4b3 Piiriülene veebimüük % VKEdest	8,3 % ↑	15	6,1 %	19	8,4 %
	2017		2015		2017

Kuigi Eesti jääb endiselt digitehnoloogia integreerimises ELi keskmisele alla, tegi riik selles valdkonnas eelmisel aastal edusamme. Tegemist on valdkonnaga, kus Eesti tulemused on 2018. aasta DESI andmetel kõige nõrgemad, asudes 19. kohal (20 riigi hulgas). Eesti tulemused e-kaubanduses on paremad kui e-ettevõtluses. Internetis tooteid müüvate VKEde osakaal ei ole kaugel ELi keskmisest (15,4 % võrreldes 10,7 %). E-kaubandus tundub olevat kanal, mis tagab märkimisväärse käibe (11,4 % käibest võrreldes 10,3 % ELis), võimaldades otsida turge välismaal (8,3 % VKEsid müüb interneti teel piiriüleselt). 17,1 % interneti kaudu teistesse ELi riikidesse müüvatest ettevõtjatest teatavad, et peamiseks kaubandustõkkeks on kõrged saatekulud. Teisalt 75,9 % ettevõtjatest probleemidest ei teatanud.

Riigil on head tulemused IKT idufirmade valdkonnas⁵⁵. Konkreetselt IKT sektoriga seoses ei teatanud ettevõtjad probleemidest IKT spetsialistide värbamisel. Seevastu on probleeme spetsialistide (mehhatronika või robotika ekspertide) leidmisega töötleva tööstuse ettevõtjatel. See võib olla põhjuseks, miks on tulemused digitehnoloogia integreerimises vastuolulised. Eestil puudub konkreetne strateegia oma majanduse digitaliseerimiseks. Rõhk on pigem digiinnovatsiooni soosiva keskkonna loomisel, mis hõlmab vajalikku taristut ja oskusi.

⁵⁵ Digital Transformation Scoreboard 2018 (digipöörde tulemustabel 2018).

5 Avalikud digiteenused

5 Avalikud digiteenused	Eesti		Klaster	EL
	koht	tulemus	tulemus	tulemus
DESI 2018	2	78,1	63,0	57,5
DESI 2017	1	77,4	60,2	53,7

	Eesti				EL
	DESI 2018		DESI 2017		DESI 2018
	väärtus	koht	väärtus	koht	väärtus
5a1 E-valitsuse teenuste kasutajad⁶ % internetikasutajatest, kellel on vaja ametiasutustele dokumente esitada	96 % ↑	1	93 %	1	58 %
2017			2016		2017
5a2 Eeltäidetud vormid Tulemus (0–100)	88 ↓	2	89	2	53
2017			2016		2017
5a3 E-teenuste lõpuleviimine Tulemus (0–100)	96 ↓	3	97	2	84
2017			2016		2017
5a4 Ettevõtjatele suunatud digitaalsed avalikud teenused Tulemus (0–100), sealhulgas siseriiklikud ja piiriülesed teenused	93 →	5	93	5	83
2017			2016		2017
5a5 Avatud andmed % maksimaalsest tulemusest	58 % ↑	23	55 %	17	73 %
2017			2016		2017
5b1 E-tervise teenused % inimestest	49 %	1	–		18 %
2017					

Eesti on olnud aastaid internetipõhiste avalike teenuste osutamisel esirinnas ning tegemist on valdkonnaga, kus riigi tulemused on kõige paremad. Eesti tegi aasta jooksul edusamme, kuid langes koha võrra. E-valitsuse kasutajate osakaal (96 %) on Euroopa suurim (ELi keskmisest kaks korda kõrgem) ning eeltäidetud vormide kasutamise, e-teenuste lõpuleviimise ja ettevõtjatele suunatud digiteenuste vallas on Eesti esimese viie riigi hulgas. Avatud andmete kättesaadavus on 58 % ning siin on kasvupotentsiaali.

Eesti on esirinnas ka e-tervise teenuste osutamisel. Igal Eestis arsti vastuvõtul käinud isikul on internetis e-tervisekaart, millega on võimalik kesksüsteemi kaudu tutvuda (vt tekstikast). 95 % terviseandmetest on tõepoolest digiteeritud, 99 % retseptidest on digitaalsed, samuti 100 % arveldamisest. Digiretsept toetub haigekassa andmetele, seega kui patsiendil on õigus riigi poolt doteeritud ravimitele, tehakse ravimile vastav allahindlus. Lisaks sellele ei ole korduvretsepti saamiseks vaja enam arsti juurde või haiglasse minna.

Avalike teenuste edukas internetipõhiselt kättesaadavaks tegemine põhineb peamiselt elektrooniliste ID-kaartide laialdasel kasutamisel ja digitaalse infotaristu loomisel. X-tee nime kandev infotaristu on turvaline internetipõhine andmevahetuskiht, mis võimaldab

⁶ Uue näitaja alusel mõõdetakse e-valitsuse teenuste kasutajaid osakaaluna nendest internetikasutajatest, kellel on vaja ametiasutustele dokumente esitada

detsentraliseeritud andmebaasidel ja infosüsteemidel omavahel suhelda. X-tee osapooled jagavad teavet, et pakkuda teenuseid, millele inimesed pääsevad ligi oma ID-kaardi abil⁷.

Sellise avatud struktuuri paindlikkus on võimaldanud lisada aastate jooksul uusi komponente. Süsteemi kantakse teavet nii avalikust sektorist (rahvastikuregister, ravikindlustuse register, sõidukiregister jne) kui ka erasektorist (peamiselt energia- ja telekommunikatsiooniettevõteted ning pangad). See võimaldab Eesti elanikel kasutada teenuseid (sh e-hääletus, maksudeklaratsioonid ja e-retseptid) ja sõlmida ka siduvaid lepinguid või avada pangakontot mobiiltelefoni kaudu kõikjal maailmas.

Lisaks teenuste kättesaadavusele kaasneb sellise protsessiga suurem tõhusus, mis toob kaasa rahalist ja ajalist kokkuhoidu nii kasutajatele kui ka ametnikele. Näiteks maksudeklaratsiooni täitmine võtab keskmiselt aega 5 minutit ja tagasimakse tehakse 5 päeva jooksul (paberipõhise deklaratsiooni puhul 3 kuni 6 kuu jooksul).

Maailmapanga hiljutise uurimuse kohaselt oli X-tee kasutuselevõtt tulenev ajasääst 2014. aastal 2,8 miljonit tundi ehk 3225 aastat. Teisisõnu oli e-valitsuse teenustest tulenev tootlikkuse kasv võrdne tööhulgaga, mida 3225 inimest teeksid ööpäevaringselt töötades ühe aasta jooksul⁸.

Oluline areng 2018. aastal: Eesti e-tervisekaart

Elektrooniline tervisekaart (e-tervisekaart) on üleriigiline süsteem, kuhu on integreeritud erinevatelt Eesti tervishoiuteenuste osutajatelt saadud andmed, et luua iga patsiendi kohta üks tervisekaart. See toimib sama põhimõtte alusel nagu tsentraliseeritud riiklik andmebaas, mis saab andmeid vastavalt vajadusele eri allikatest, kes võivad kasutada erinevaid süsteeme, ning esitab neid standardses vormis e-patsiendi portaali kaudu. Tervisekaardi kaudu saab arst kergelt juurdepääsu kõigile patsiendi käsitlevatele andmetele ühe elektroonilise faili kaudu ning võib tutvuda analüüside tulemustega, sealhulgas fotofailidega, nagu röntgenipildid.

Tagamaks saadud elektroonilise tervisekaardi terviklikkuse ning süsteemi juurdepääsulogid, kasutatakse plokiahelatehnoloogiat.

Süsteemi kaudu kogutakse andmeid statistikaametile ja neid kasutatakse tervisesuundumuste mõõtmiseks, epideemiade tuvastamiseks või tervishoiule eraldatud vahendite kasutuse kontrollimiseks.

Patsientidel on juurdepääs enda ja oma laste andmetele. E-patsiendi portaali elektroonilise ID-kaardiga sisse logides saab patsient vaadelda oma arstivisiite ja kehtivaid retsepte ning kontrollida, millised arstid on tema toimikuga tutvunud.

Praegu on digitaalne tervisekaart 97 % patsientidest ning süsteemi tehakse aastas 300 000 päringut.

⁷ Eesti ja Soome on alates 2015. aastast arendanud Eesti X-teel põhinevat ühist andmevahetusplatvormi. See võimaldab mõlema riigi andmebaasidel omavahel suhelda, piiriüleste teenuste osutamist toetada ning teha e-teenused Eesti ja Soome kodanikele kättesaadavaks.

⁸ Vt Maailmapank (2016) *Estonian e-Government Ecosystem: Foundation, Applications, Outcomes*, Maailma arenguaruanne 2016 taustadokument: Digitaalsed dividendid.